

UCHWAŁA NR LXIX/476/2023
RADY GMINY KŁOCZEW
z dnia 30 listopada 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688), art. 4¹ ust. 1-2a i art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 i 2600), Rada Gminy Kłoczew uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025 w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

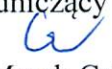
§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kłoczew.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1.01.2024 r..

Przewodniczący Rady Gminy

Marek Cąkała

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. W myśl ww. ustawy realizacja działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu prowadzona jest w oparciu o gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalany corocznie przez Radę Gminy. Program ten uwzględnia również zadania własne gminy w zakresie profilaktyki i terapii narkomanii zapisane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 i 2600).

Art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. **Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym (...).**

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kłoczew na lata 2024-2025 został opracowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w oparciu o wiedzę i praktyki pracowników samorządowych zgodnie z ww. obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie gminy Kłoczew. Program jest kontynuacją zadań realizowanych w latach poprzednich. Określa lokalne propozycje działań w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywaniem szkodliwych używek oraz związanych ze zjawiskiem przemocy.

Program jest adresowany do całej społeczności mieszkańców gminy Kłoczew ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych, osób współuzależnionych, do osób z grup ryzyka, do dzieci i młodzieży, osób dotkniętych uzależnieniami behawioralnymi a także osób zajmujących się problemami różnych uzależnień zawodowo.

Zgodnie z art. 18² ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być wykorzystywane na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i nie mogą być przeznaczone na inne cele. Uchwała rodzi skutki finansowe z działu 851 rozdział 85153 i 85154. Dochody i wydatki określa plan finansowy opracowany na dany rok prognozowany na podstawie środków uzyskanych z opłat za wydawane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025 jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

mgr Marek Cąkała

Załącznik do uchwały Nr LXIX/476/2023
Rady Gminy Kłoczew
z dnia 30 listopada 2023 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2024-2025**

Kłoczew, 2023 r.

Problemy społeczne związane z alkoholem i narkotykami są jednymi z najtrudniejszych do rozwiązania od wielu lat. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, jak również kosztów społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych, które są ponoszone nie tylko przez osoby indywidualne, uzależnione czy zażywające szkodliwie, ich rodziny, ale w konsekwencji także przez całe społeczeństwo. Alkoholizm i narkomania są przyczyną wielu społecznych szkód, jak np. bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe, przestępczość oraz zakłócanie bezpieczeństwa publicznego i rodzinnego. Mają również istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne ludzi.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań dążących do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, podejmowania i wspierania przedsięwzięć w celu zmiany obyczajów w zakresie sposobu picia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu i pomoc ich rodzinom. Ustawa skupia się również na szeroko rozumianej pomocy zarówno dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, jak również ich rodzin, a także na profilaktyce skierowanej do dzieci i młodzieży.

Podobnie ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na gminę szereg zadań, które obejmują między innymi zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, udzielanie rodzinom dotkniętym problemem narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, wszechstronną pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz wspomaganie działań instytucji, organizacji społecznych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Dokumentem, który nakreśla gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, zwany dalej „Programem”. Jego istotną cechą jest długofalowy charakter i ujęcie różnorodnych działań w perspektywie przyszłościowej, przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości postępowania wynikającego z zapisów w programach, przygotowywanych w minionych latach, co gwarantuje stabilność i stopniowy progres w polityce rozwiązywania problemów społecznych. Program nie odbiega znacząco w swej treści i formie od dokumentów, obowiązujących w latach ubiegłych. Został opracowany

w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji wcześniejszych edycji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, przy współpracy dotychczasowych realizatorów.

Dwuletnia perspektywa zadań powoduje, że większość z nich będzie kontynuacją z lat poprzednich, szczególnie jeśli są adresowane do szerokiego grona odbiorców.

Zadania i cele określone w Programie są inicjowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, zwaną dalej „Komisją”, powołaną przez Wójta Gminy Kłoczew.

Ponieważ tak alkoholizm jak i narkomania są niezwykle groźnymi zjawiskami w życiu społecznym, należy dokładać wszelkich starań i wdrażać rozmaite metody nie tylko walki z tymi zjawiskami, ale również podejmować skuteczne działania profilaktyczne oraz pomagać osobom dotkniętym uzależnieniami oraz ich rodzinom. Pomaganie nie powinno mieć charakteru minimalizowania skutków, ale przede wszystkim powinno przyjąć formę zapobiegania poprzez edukowanie, uświadamianie, wskazywanie alternatywnych sposobów na spędzenie wolnego czasu, wytworzenie umiejętności radzenia sobie z sytuacjami trudnymi i konfliktowymi. Pomoc może być również wyrażona poprzez kształtowanie prawidłowej postawy społecznej, uczenie umiejętności powiedzenia „nie” wszelkim używkom, w szczególności w sytuacjach, kiedy człowiek jest poddawany presji otoczenia.

Realizacji tych celów na lata 2024-2025 będzie służył Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kłoczew. Wdrożenie jego zapisów powinno prowadzić do ograniczania dostępności i spożycia napojów alkoholowych oraz zażywania substancji psychoaktywnych, przeciwdziałania i usuwania następstw nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków, a także przyczyniać się do podejmowania skutecznych działań na rzecz trzeźwości i zdrowego stylu życia, wolnego od używek.

Alkohol jako produkt jest legalnym towarem rynkowym, ale ponieważ powoduje określone szkody społeczne, ekonomiczne i zdrowotne ustawodawca przez stosowne regulacje prawne stara się ograniczyć rozmiary tych szkód oraz przeciwdziałać ich powstawaniu. Polityka alkoholowa wpływa na rozwiązywanie problemów związanych z alkoholem za pomocą regulacji o charakterze reglamentacyjnym.

Na terenie Gminy w 2023 roku funkcjonowało 20 sklepów spożywczo-przemysłowych, w tym 1 na stacji paliw oraz 3 punkty gastronomiczne (jeden zakończył działalność 31 maja 2023 r.) w których sprzedawany był alkohol oraz 1 punkt sprzedaży detalicznej, w którym sprzedawane jest wino własnej produkcji z miejscowej winnicy.

Spożywanie alkoholu jest sprawą indywidualną każdego dorosłego konsumenta, ale kiedy jego picie powoduje negatywne konsekwencje dla otoczenia - wkracza prawo. Uzależnienie od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, tzw. politoksycznych, jest problemem społecznym, a także źródłem wielu zaburzeń psychicznych, które wymagają leczenia objawowego i jednocześnie odwykowego. Osoby nadmiernie pijące często nie zdają sobie sprawy z potencjalnych zagrożeń i ryzyka nadużywania alkoholu. Zazwyczaj podczas wizyty lekarskiej nie szukają porady w sprawie picia, tylko pomocy w usunięciu dolegliwości zdrowotnych, których część może mieć związek z używaniem alkoholu. Chcą się ich pozbyć, by móc bez szwanku kontynuować spożywanie alkoholu dlatego konieczne jest wzmocnienie roli lekarza rodzinnego.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024 - 2025 określa lokalną, gminną strategię w zakresie:

- 1) profilaktyki zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania alkoholu, papierosów, narkotyków, dopalaczy oraz innych substancji uzależniających, w tym uzależnień behawioralnych;
- 2) praktycznej realizacji zadań własnych gminy i priorytetów, które wynikają z ustaw:
 - o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - o przeciwdziałaniu narkomanii,
 - o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
 - o pomocy społecznej,
 - o zdrowiu publicznym.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025 koresponduje ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie. Polityka Gminy ukierunkowana jest na tworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki społecznej. Obecność zagrożenia alkoholizmem i narkomanią, a także innymi, destrukcyjnymi zachowaniami ryzykownymi, w szczególności dla młodzieży szkolnej, stwarza potrzebę wdrożenia systemu profilaktyki i rozwiązań wyżej wymienionych problemów, poprzez m.in.:

- 1) podejmowanie oraz późniejsze wspieranie systematycznych działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży szkolnej, takich jak: informacja, edukacja, promocja zdrowego stylu życia;
- 2) wspieranie i zabezpieczenie specjalistycznej pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem, a także osobom uzależnionym i ich rodzinom, ochronę przed przemocą domową, a w szczególności zapewnienie profesjonalnych form pomocy dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym;
- 3) wspieranie działań terapeutycznych, rehabilitacyjnych i reintegracyjnych realizowanych na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych;
- 4) ograniczenie dostępu do środków psychoaktywnych;
- 5) wspieranie sektora pozarządowego i wolontariatu, aktywnych instytucji, szkół i środowisk lokalnych, a także współpracy z nimi w przedmiotowym obszarze.

Program może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, behawioralnych i narkomanii, stosownymi uchwałami Rady Gminy Kłoczew.

Adresatami Programu są mieszkańcy Gminy. Działania podejmowane przez Gminę na rzecz ograniczenia szkód powodowanych przez alkohol są skierowane do wszystkich mieszkańców - również tych niepijących.

Polityka wobec problemów alkoholowych dotyczy całej populacji, a nie tylko stosunkowo wąskiej, w porównaniu z całą Gminą, grupy osób uzależnionych. Zgodnie z nowoczesnym podejściem do problematyki alkoholowej nie przypisuje się szkód wyrządzanych przez alkohol wyłącznie alkoholikom i osobom pijącym alkohol, lecz całej populacji, ponieważ na szkody związane z alkoholem jest narażony każdy. Do grupy podwyższonego ryzyka będą należały np. osoby uzależnione, dzieci wychowujące się w rodzinach osób uzależnionych, osoby doświadczające przemocy, kobiety w ciąży sięgające po alkohol czy osoby pijące w sposób ryzykowny.

W ramach Programu podejmowane będą działania w obrębie:

- **profilaktyki uniwersalnej** – ukierunkowanej na całą populację. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji

psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Adresatami są wszyscy mieszkańcy Gminy Kłoczew;

- **profilaktyki selektywnej** – ukierunkowanej na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, środowiskową, rodzinną lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Profilaktyka selektywna jest przede wszystkim działaniem uprzedzającym;
- **profilaktyki wskazującej** – działaniami kierowanymi do jednostek, u których rozpoznano pierwsze objawy zaburzeń lub szczególnie zagrożonych rozwojem problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych, w związku z uwarunkowaniami biologicznymi, psychologicznymi czy społecznymi. Adresatami są grupy osób lub osoby, które wykazują symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia.

Celem zaproponowanej w Programie lokalnej polityki alkoholowej jest ograniczanie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym przede wszystkim szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, używania środków psychoaktywnych oraz podejmowania innych zachowań ryzykownych, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy Kłoczew, jak również prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych na rzecz ograniczenia i zapobiegania szkodom spowodowanym przez alkohol, narkotyki i inne substancje psychoaktywne oraz uzależnienia behawioralne.

I. PROBLEMY ZWIĄZANE Z UZALEŻNIENIAMI NA TERENIE GMINY NA PODSTAWIE DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ORAZ INNYCH BADAŃ

Uwarunkowania gospodarcze oraz zmiany struktury społeczno-ekonomicznej, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich kilku lat mają niebagatelny wpływ na jakość

i funkcjonowanie społeczności lokalnej. Wynikiem pewnych przeobrażeń jest nawarstwianie się problemów społecznych występujących na poziomie lokalnym.

Problemy społeczne to „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludzi, przez silne grupy bądź przez charyzmatyczne jednostki oraz które mogą być rozwiązane, czy też którym można jakoś zaradzić”. Należy pamiętać, iż skutki problemów społecznych dotyczą nie tylko osób dotkniętych nimi bezpośrednio, ale równie często członków ich rodzin. Konsekwencjami problemów społecznych może być pogorszenie standardu życia, prawidłowego rozwoju jednostek, a także brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb. Sposobem na zbadanie i określenie występujących problemów w danej zbiorowości jest **Diagnoza Problemów Społecznych**. Jest ona pewnego rodzaju oceną aktualnego stanu rzeczy, która pozwala na identyfikację i opis zjawisk ograniczających lub stwarzających zagrożenie niezaspokojenia potrzeb danej społeczności.

Diagnoza problemów alkoholowych, nikotynowych, narkotykowych, problemów przemocy domowej, uzależnień behawioralnych występujących w Gminie Kłoczew powstała wiosną 2023 r. w oparciu o materiały, dane statystyczne pozyskane od realizatorów Programu, instytucji działających w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Wykorzystano również dane z diagnozy zagrożeń społecznych, w tym związanych z używaniem alkoholu i środków psychoaktywnych na terenie Gminy. Wśród uczniów szkół i dorosłych respondentów przeprowadzono w marcu 2023 r. badanie ankietowe, którego celem było przedstawienie aktualnych problemów alkoholowych, narkotykowych, przemocy domowej oraz zagrożeń behawioralnych dotyczących mieszkańców Gminy.

Z badań wynika, że problem szkodliwego lub ryzykownego spożywania alkoholu (codziennie lub kilka razy w tygodniu) wśród dorosłych mieszkańców gminy Kłoczew występuje w niewielkim natężeniu. Niepokojący, z kolei może być fakt, że co piąty badany zadeklarował upicie się w ciągu ostatniego roku, więcej niż 1 raz. Problem zatem może stanowić nie samo uzależnienie, ale sięganie po alkohol w sposób ryzykowny. Badanie nie wykazało występowania na terenie Gminy problemu kierowania pojazdami po spożyciu alkoholu ani wykonywania obowiązków zawodowych na tzw. „kacu”. Świadomość mieszkańców Gminy w zakresie negatywnego wpływu alkoholu spożywanego przez kobietę

ciężarną na rozwój dziecka jest wysoka. Z opinii blisko połowy ankietowanych wynika, że uzależnienia wśród osób dorosłych stanowią największy problem na terenie Gminy.

Jeśli chodzi o problem spożywania alkoholu wśród uczniów z gminy Kłoczew, jest on widoczny ale nie w znacznym stopniu. Przy projektowaniu działań profilaktycznych należy wziąć pod uwagę niski wiek inicjacji alkoholowej wśród części ankietowanych. Warto mieć na uwadze również fakt, że średnio co czwarty uczeń uznaje alkohol za łatwo dostępny na terenie Gminy.

Bazując na uzyskanych wynikach można stwierdzić, że problem palenia papierosów nie występuje w znacznym natężeniu wśród dorosłych mieszkańców gminy Kłoczew. Papierosy tradycyjne są bardziej popularne wśród badanych niż papierosy elektroniczne, ponieważ sięga po nie codziennie 11% badanych, więc o 9 pp. więcej niż w przypadku elektronicznych odpowiedników. Natomiast wśród uczniów z Gminy Kłoczew problem sięgania po wyroby nikotynowe przybiera niepokojące rozmiary, szczególnie w przypadku palenia papierosów elektronicznych. Do sięgnięcia po nie kiedykolwiek przyznał się co czwarty respondent, a 12% paliło je w ciągu ostatniego miesiąca przed badaniem, co może wskazywać na ryzyko uzależnienia w tej grupie. Uczniowie z terenu Gminy potwierdzili również stosunkowo wysoką dostępność do tradycyjnych wyrobów nikotynowych, jak i elektronicznych.

Analiza wyników badania przeprowadzonego pod kątem środków psychoaktywnych pozwala stwierdzić, że problem ten zarówno wśród młodzieży jak i dorosłych z gminy Kłoczew występuje w niewielkim stopniu. Również nie odnotowano wysokiej dostępności tego rodzaju substancji na terenie Gminy, zdaniem ankietowanych.

Biorąc pod uwagę wyniki badań dotyczące problemu przemocy rówieśniczej należy stwierdzić, że występuje na wysokim poziomie i domaga się podjęcia działań profilaktycznych – ponad połowa uczniów zadeklarowała bowiem występowanie w swojej szkole tego zjawiska, z kolei znaczna część doświadczyła bezpośrednio przemocy ze strony kolegów ze szkoły. Niepokojący jest również fakt deklarowania przez stosunkowo znaczną część uczniów doświadczania i stosowania przemocy. Analizując odpowiedzi dorosłych mieszkańców gminy Kłoczew w obszarze problemu przemocy, można stwierdzić, że problem ten bezpośrednio nie dotyka w znacznej mierze ankietowanych, jednakże na znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej wskazał co piąty ankietowany. Szczególnie niekorzystnym wynikiem badania okazuje się z kolei wiedza i opinia ankietowanych na kwestie związane ze stosowaniem przemocy wobec dzieci, jako metody wychowawczej. Cyberprzemoc nie przybiera w Gminie wysokiej skali, jednakże warto podejmować działania

profilaktyczne i edukacyjne w zakresie tego zjawiska, aby dzieci i młodzież potrafiły identyfikować sytuacje, w których stosowana jest cyberprzemoc.

Analogicznie do sytuacji w całym kraju, wśród dzieci i młodzieży z gminy Kłoczew dostrzegalne są niepokojące sygnały, mogące świadczyć o zaburzeniach w zakresie zdrowia psychicznego. Utrzymujące się przez min. 2 tygodnie obniżenie nastroju, niska samoocena, osłabienie koncentracji czy zaburzenia snu, mogą świadczyć o konieczności udzielenia profesjonalnej pomocy, a nie tylko o przejściowych epizodach. Szczególny nacisk należy położyć na ochronę zdrowia i życia najmłodszych mieszkańców Gminy, gdyż część z nich miała myśli samobójcze oraz podejmowała się czynów autoagresywnych.

Co piąty dorosły badany mieszkaniec korzysta z urządzeń elektronicznych powyżej 3 godzin dziennie. Niepokojący jest jednak fakt, że niemal wszyscy użytkownicy zadeklarowali, że zdarza im się poświęcać na to więcej czasu niż wstępnie zakładali. Korzystanie z urządzeń elektronicznych przez dzieci i młodzież jest powszechne, a wśród części z nich zaobserwowano problem nadmiernego używania ich. Ponadto, co trzeci użytkownik przyznał, że zdarzało mu się ukrywać prawdziwą ilość czasu spędzanego przed ekranem, co jest jednym z kryteriów mogących świadczyć o problematycznym korzystaniu z tego rodzaju urządzeń.

W zakresie problemów natury behawioralnej, u co trzeciego mieszkańca dostrzec można sygnały, mogące świadczyć o zaburzeniach odżywiania, gdyż taki odsetek wskazał na doświadczanie wyrzutów sumienia po spożyciu zbyt kalorycznego posiłku oraz zajądanie stresu i intensywnych emocji. Zaburzenia odżywiania to coraz częściej omawiany temat w obecnych czasach, wobec tego warto go włączyć w szkolny program profilaktyki, zwłaszcza, że co piąty uczeń deklaruje niewielki poziom wiedzy w tym zakresie bądź jego całkowity brak. Pomimo średnio połowy osób deklarujących wysoką świadomość na temat zaburzeń odżywiania, ich spektrum jest bardzo szerokie, wobec czego warto tę wiedzę uaktualnić, a także porozmawiać o ich konsekwencjach z dziećmi i młodzieżą. Zdecydowanie mniejszy odsetek wykazuje działania, które mogą prowadzić do zakupoholizmu.

Nałogowy hazard, zakupoholizm, jedzenioholizm – eksperci twierdzą, że XXI wiek staje się stuleciem nowych uzależnień. Wiele badań jasno dowodzi, że popadanie w nałogi znacząco wzrasta w trakcie wydarzeń społecznie stresujących. Wojna, problemy ekonomiczne i inne trudne wydarzenia ostatnich lat powodują, że wiele osób uzależnia się od czynności.

W Polsce 2,5 miliona osób ma problem z pracoholizmem, milion osób jest zakupoholikami, 27 tysięcy osób uprawia patologiczny hazard. Liczbę uzależnionych od

Internetu szacuje się na 465 tysięcy. Blisko połowa Polaków nigdy nie wylogowuje się z mediów społecznościowych. Dane CEBOS wskazują także, że blisko 64% rodziców dzieci między 2. a 5. rokiem życia deklaruje, że korzystają one z urządzeń mobilnych.

Patologiczny hazard czy zakupoholizm to prawdziwa pułapka. Uzależnieni popadają w kłopoty finansowe, zaciągają kolejne pożyczki. Często swój nałóg przeplacają utratą pracy i rodziny. Badania dowodzą, że 5 % samobójców stanowią patologiczni hazardziści.

Do szpitali wciąż trafiają pacjenci pod wpływem nieznanych substancji. Dominują wśród nich szczególnie ludzie młodzi. Odsetek zatruc dopalaczami wśród osób nieletnich wynosi 14%. W nowotworzonych produktach znajdują się śmiertelnie niebezpieczne substancje. Dodatkowo szkodliwość dopalaczy potęgują wiele zanieczyszczeń chemicznych. Wielu użytkowników płaci za to utratą przytomności, trwałym uszkodzeniem mózgu i narządów wewnętrznych. Czasami nawet jednorazowy eksperyment kończy się tragicznie. Produkty o tej samej nazwie mogą różnić się rodzajami i stężeniem substancji psychoaktywnych. W przypadku zatrucia lekarze nie wiedzą, z jaką substancją mają do czynienia, dlatego często okazują się bezsilni.

II. CEL PROGRAMU

Głównym celem programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z różnego rodzaju zagrożeń, tj. nadużywania napojów alkoholowych, używania środków psychoaktywnych oraz zagrożeń behawioralnych, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy a także poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Cele operacyjne programu:

1. Ograniczenie używania alkoholu i narkotyków oraz zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych poprzez działania wychowawcze i profilaktyczne.
2. Wdrożenie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży, opartych o kształtowanie właściwych postaw i wartości.
3. Wspieranie skutecznych procedur kontroli społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu / przeciwdziałanie przemocy/.
4. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem alkoholu, narkotyków i dopalaczy oraz możliwości zapobiegania zjawisku.

5. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej.
6. Wspieranie działań szkół, instytucji i organizacji pozarządowych, środowisk abstynenckich kreujących właściwe wzorce i popularyzację zdrowego stylu życia.
7. Promowanie właściwych postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania zjawisku narkomanii, uzależnieniom behawioralnym, przestępczości i przemocy w rodzinie.

Osiągnięciu celu służyć będzie realizacja zadań wyszczególnionych w Rozdziale III.

Realizator, partnerzy programu

Realizatorem Programu jest Gmina Kłoczew.

Partnerami w realizacji Programu są:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Kłoczewie.
2. Urząd Gminy Kłoczew.
3. Zespół Interdyscyplinarny.
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
5. Centrum Usług Wspólnych.
6. Szkoły Podstawowe z terenu Gminy Kłoczew.
7. Gminny Ośrodek Kultury.
8. Komenda Powiatowa Policji w Rykach.
9. Sąd Rejonowy w Rykach.
10. Służba zdrowia.
11. Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

III. ZADANIA I SPOSOBY ICH REALIZACJI

Do osiągnięcia celu Programu przewiduje się realizację zadań wynikających z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz podejmowaniu działań wynikających z analizy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kłoczew.

Zadania ujęte w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025 przedstawiają się następująco:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniem, uzależnionych, współuzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych przemocą w rodzinie.

Celem zadania jest zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych pijącym w sposób szkodliwy czy ryzykowny oraz osobom dotkniętym przemocą w rodzinie odpowiedniej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, która pozwoli im na utrzymanie abstynencji, poprawę zdrowia psychicznego i fizycznego, nabycie umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów emocjonalnych i rozwój osobisty. Realizacja zadania odbywać się będzie w szczególności poprzez:

- 1) współpracę z instytucjami wspomagającymi proces zdrowienia osób uzależnionych, dofinansowanie działalności,
- 2) zwiększenie dostępności niezbędnych oddziaływań terapeutycznych poprzez zatrudnienie terapeutów i działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego,
- 3) zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych dla klientów Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, z wykorzystaniem również przez szkoły, policję,
- 4) współdziałanie i wspomaganie działalności organizacji i instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób podejrzewanych o uzależnienie od alkoholu, powodujących rozkład pożycia rodzinnego, demoralizację nieletnich oraz systematycznie zakłócających spokój i porządek publiczny, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu:
 - a) kierowanie na badania psychologiczne i psychiatryczne pozwalające ustalić istnienie uzależnienia od alkoholu i wskazać metodę leczenia,
 - b) kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe lub problemy narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Celem zadania jest zapewnienie kompleksowej pomocy specjalistycznej rodzinom, w których występują problemy związane z alkoholem, narkomanią czy przemocą, w formie

poradnictwa, edukacji, pomocy specjalistycznej. Realizacja zadania odbywać się będzie w szczególności poprzez:

- 1) współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Zespołem Interdyscyplinarnym, służbą zdrowia, jednostkami oświatowymi, pedagogami szkolnymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy domowej,
- 2) działalność Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego, udzielającego pomocy i informacji osobom uzależnionym, członkom ich rodzin oraz ofiarom przemocy,
- 3) włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy,
- 4) dofinansowanie działań profilaktycznych, kolonii, obozów, wycieczek oraz innych form wypoczynku dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym oraz rodzin dotkniętych problemem przemocy,
- 5) działania profilaktyczne związane z problematyką agresji w szkole,
- 6) wzmacnianie procedury Niebieskiej Karty i działania motywujące osoby uzależnione oraz współuzależnione do podjęcia leczenia.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Celem zadania jest edukowanie, uświadamianie, kształtowanie prawidłowych postaw i zdolności do dokonywania wyborów wśród całej społeczności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz asertywności zachowawczej. W ramach zadań realizowane będą kampanie edukacyjno-informacyjne mające na celu promocję zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień. Realizacja zadania odbywać się będzie w szczególności poprzez:

- 1) propagowanie pozytywnych wzorców zachowań poprzez wspieranie imprez bezalkoholowych i akcji profilaktycznych,
- 2) dofinansowanie realizacji programów profilaktycznych w placówkach oświatowych,
- 3) tworzenie warunków do powstawania alternatywnych miejsc spędzania czasu wolnego,
- 4) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz

uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży – w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych,

- 5) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej i szkoleniowej wśród dorosłych, organizowanie lokalnych kampanii, w tym podczas imprez plenerowych, udział w aktualnych ogólnopolskich kampaniach np. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Postaw na rodzinę”, „Stop pijanym kierowcom”, Biała wstążka”, konkursów w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz stosowaniu przemocy,
- 6) dofinansowanie prowadzenia pozalekcyjnych zajęć rozwijających zainteresowania (np. muzycznych, teatralnych, sportowych) z obowiązkowym programem profilaktycznym świadomie ukierunkowanym na profilaktykę oraz włączenie dzieci i młodzieży z grup ryzyka do pozytywnej grupy rówieśniczej,
- 7) promowanie aktywności fizycznej jako alternatywy do uzależnień od Internetu, smartfonów czy komputerów,
- 8) organizacja kampanii, konkursów i imprez profilaktycznych (finansowanie zakupu materiałów edukacyjnych i sprzętu, produktów niezbędnych do realizacji programów profilaktycznych i terapeutycznych, również imprez profilaktycznych dla mieszkańców),
- 9) podejmowanie działań edukacyjnych i kontrolnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia z uwzględnieniem nie tylko aspektów prawnych, lecz również obszaru osobistych motywacji (np. postawy rodzicielskie, mity na temat alkoholu) oraz nabycie umiejętności praktycznych np. asertywne odmawianie sprzedaży,
- 10) współpracę z mediami w zakresie propagowania wiedzy dotyczącej profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem zadania jest rozwijanie i doskonalenie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problematyką uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizacja zadania odbywać się będzie w szczególności poprzez:

- 1) współpracę ze stowarzyszeniami i innymi organizacjami pożytku publicznego realizującymi programy o charakterze profilaktycznym w tym: powierzanie lub zlecanie organizacjom pozarządowym realizacji zadań Gminy określonych w Programie,
- 2) współpracę z organizacjami pozarządowymi, osobami fizycznymi, instytucjami, Kościołem Katolickim i innymi związkami wyznaniowymi oraz jednostkami organizacyjnymi podległymi organom administracji publicznej lub przez nie nadzorowanymi, w tym instytucjami kultury w zakresie realizacji zadań wynikających z Programu,
- 3) wspieranie organizacji prowadzących działalność profilaktyczną (organizacja uroczystości rocznicowych, wyjazdy na programy trzeźwościowe, zakup artykułów do przygotowania wigilii i spotkania wielkanocnego, zakup artykułów sanitarnych i biurowych),
- 4) wspieranie działalności klubów sportowych i szkolnych klubów trzeźwości w zakresie organizacji zajęć sportowo-rekreacyjnych,
- 5) wspomaganie integracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych i ich rodzin,
- 6) wspieranie działań mających na celu zmniejszanie zjawiska nietrzeźwości na drogach;
- 7) organizacja i realizacja szkoleń sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych,
- 8) dofinansowanie innych podmiotów, których przedmiot działalności ma za zadanie pracę z dziećmi i rodzinami z problemem uzależnień,
- 9) finansowanie bieżącej działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (m.in. materiały biurowe, wynagrodzenia, szkolenia).

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego poprzez:

- 1) przeprowadzanie kontroli przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz wzmocnienie mechanizmów kontroli przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim,
- 2) podejmowanie interwencji oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych.

6. Działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu związane z polityką

społeczną, zdrowotną lub inne działania związane z profilaktyką lub rozwiązywaniem problemów będących następstwem spożywania alkoholu.

- 7. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.**
- 8. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.**

IV. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI ZADAŃ PRZYJĘTYCH W PROGRAMIE

Rezultaty wdrażanych przedsięwzięć powinny być mierzalne i weryfikowalne. W tym celu wyznaczono wskaźniki realizacji zadań:

1. Zmniejszanie liczby osób uzależnionych od alkoholu na terenie Gminy.
2. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej negatywnych skutków: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, cyberprzemocy, fonoholizmu.
3. Poszerzenie wiedzy mieszkańców Gminy na temat sposobów radzenia sobie z problemami alkoholowymi i uzależnieniami behawioralnymi.
4. Zmniejszanie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym.
5. Zwiększenie udziału dzieci i młodzieży w nowych formach konstruktywnego spędzania czasu wolnego.
6. Zwiększenie autorytetu wychowawczego rodziców i nauczycieli.

V. DZIAŁANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Fundamentalne znaczenie w pomocy rodzinom z problemem alkoholowym mają Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Są one organem podejmującym czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, dlatego do zadań realizowanych przez członków GKRPA należy:

1. Przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego.

2. Prowadzenie rozmów motywujących z osobami uzależnionymi mającymi na celu dobrowolne poddanie się terapii.
3. Prowadzenie dokumentacji związanej z procedurą przymusowego leczenia odwykowego i przekazywanie jej do Sądu Rejonowego w Rykach.
4. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w sprawie zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z obowiązującymi przepisami.
5. Kontrolowanie punktów sprzedaży alkoholu na wniosek Wójta, mieszkańców gminy lub z własnej inicjatywy i sporządzanie na ich podstawie protokołów.
6. Inicjowanie i współuczestnictwo w działaniach o charakterze profilaktycznym.
7. Stała współpraca z instytucjami oraz służbami działającymi na rzecz poprawy stanu zdrowia oraz sytuacji życiowej osób nadużywających alkoholu oraz członków ich rodzin.

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Ustala się zasady wynagradzania dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w następujący sposób:

1. Za udział w posiedzeniu komisji:
 - 1) Przewodniczący – 12% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.
 - 2) Sekretarz - 10% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.
 - 3) Członkowie - 8% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.
2. Za udział w kontroli jednego punktu prowadzącego sprzedaż napojów alkoholowych członek komisji otrzymuje - 4% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.
3. Wynagrodzenie wypłaca się według następujących zasad:
 - 1) niezależnie od czasu trwania posiedzenia,
 - 2) jeżeli w tym samym dniu uczestniczy się w więcej niż w jednym posiedzeniu – otrzymuje się jedno wynagrodzenie.
4. Wypłata wynagrodzenia następuje zgodnie z listą obecności.
5. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży na szkolenia i konferencje, na posiedzenia sądu w przedmiocie zobowiązania do leczenia odwykowego, kontroli

w sklepach oraz innych podróży służbowych. W przypadku użycia w podróży służbowej samochodu prywatnego członka komisji przysługuje zwrot kosztów przejazdu według maksymalnych stawek za jeden kilometr przebiegu, określonych w § 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy.

VII. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

1. Finansowanie działań podejmowanych w związku z realizacją niniejszego programu odbywa się w ramach środków własnych Gminy pochodzących w 100% z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz dodatkowej opłaty od zezwolenia na hurtową sprzedaż alkoholu (tzw. małpek).
2. Merytoryczną podstawą decyzji finansowania zadań z zakresu profilaktyki, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym są zasady i założenia określone w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025
3. Środki na realizację programu z podziałem na poszczególne zadania określone są w budżecie Gminy:
 - 1) w zakresie zapobiegania alkoholizmowi : dział 851, rozdział 85154,
 - 2) w zakresie zapobiegania narkomanii: dział 851, rozdział: 85153.
4. Niewykorzystane środki finansowe pochodzące z ww. opłat, które zostały przeznaczone na realizację niniejszego Programu, mogą być przesunięte odrębną uchwałą Rady Gminy Kłoczew jako środki niewygasające, na zadania planowane do realizacji w roku następnym.

VIII. EWALUACJA PROGRAMU

1. Oceny stopnia realizacji Programu można dokonać poprzez wskaźniki monitoringu:
 - 1) liczby wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcia terapią skierowanych do Komisji,
 - 2) liczby wniosków skierowanych przez Komisję do sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
 - 3) liczbę osób przyjętych przez Punkt Informacyjno – Konsultacyjny,
 - 4) liczby dzieci, młodzieży i dorosłych objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi w szkołach,
 - 5) liczby i efektów kontroli punktów obrotu napojami alkoholowymi.

2. Wyciągnięcie wniosków do przygotowania Programu na 2023 rok.
3. Podstawowym źródłem informacji do opracowania ewaluacyjnego podsumowania Programu będą informacje przedstawione przez realizatorów poszczególnych zadań uwzględniające zgodność zrealizowanych zadań z przyjętymi założeniami oraz zgodność wydatkowania środków finansowych na realizację poszczególnych zadań Programu.

XI. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU

1. Program obejmuje zadania do realizacji od dnia 01.01.2024 r. do dnia 31.12.2025 r.
2. Komisja ustala szczegółowy zakres działań wynikających z Programu, wnioskując jednocześnie o przeznaczenie na ten cel środków w budżecie Gminy.
3. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Wójt.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**

Ce
mgr Marek Cąkała